

RÅDET for FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE

Folketingets Socialudvalg
Christiansborg
1240 København K.

Nytorv 19, 3. sal
1450 København K
Telefon: 33 93 52 93
info@frivilligraadet.dk
www.frivilligraadet.dk

København d. 13. marts 2008

Opfølgning på foretræde for Folketingets Socialudvalg

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde vil gerne takke for, at Rådet på foretræde d. 12. marts 2008 fik mulighed for at fremlægge Rådets overvejelser om en række centrale tematikker for det frivillige sociale arbejde.

Finansiering

Rådet orienterede igen om sit forslag til en ny finansieringsmodel for den frivillige sociale verden, som Rådet drøftede på temamøde med det tidligere socialudvalg d. 1. februar 2007. Fokus i modellen ligger på grundfinansiering suppleret med andre former for finansieringsmuligheder. Rådet anbefaler, at der nedsættes et udvalg, der skal se på den samlede finansiering af den frivillige sociale verden og komme med oplæg til en ny finansieringsmodel.

Rådet anbefaler samtidig, at Rådet på kort sigt inddrages i udarbejdelse af det forslag til ny proces for satspuljen, der er aftalt i forliget, samt at denne analyse på længere sigt ses i tæt sammenhæng med et udvalgsarbejde om en ændret finansiering af den frivillige sociale verden.

§ 18-midlerne

Rådet har gennem årene fulgt udviklingen i § 115-midlerne - de nuværende § 18-midler - tæt, og Rådet har netop i samarbejde med KL gennemført en undersøgelse af anvendelsen af § 18-midlerne i 2007. Undersøgelsen viser desværre, at den positive tendens, hvor kommunerne samlet set anvendte alle midler, er vendt. Kommunerne har i 2007 samlet set kun budgetteret med at udbetale 85,4 % af bloktilskuddet. Samtidig viser undersøgelsen, at kommunerne stort set ikke udbetaler støtte til tværkommunale aktiviteter. Dette er særligt problematisk for mindre sygdomsforeninger, der hidtil har modtaget støtte gennem amternes § 115-midler. Rådet ser derfor med bekymring på, at undersøgelsen viser, at kommunerne ikke har en strategi for eller samarbejde om uddeling af midler til tværkommunale aktiviteter. Undersøgelsen er vedlagt til orientering.

Rådet har gennem flere år anbefalet, at kommunerne skal overføre uforbrugte midler fra det ene budgetår til det næste, samt at midlerne, hvis de ikke er anvendt indenfor en 4-årig periode, der kan følge den kommunale valgperiode, føres tilbage til Velfærdsministeriet, der herefter uddeler dem til lokale aktiviteter. Formålet er at sikre, at midlerne fastholdes i et lukket kredsløb til frivilligt socialt arbejde.

Frivilligråd og frivilligpolitikker

Men det gode kommunale samarbejde handler ikke kun om, at kommunen yder økonomisk støtte til frivilligt socialt arbejde. Det handler i ligeså høj grad om, at der er en tæt dialog mellem kommunen og det lokale frivillige sociale foreningsliv. Foreningslivet har en udførlig praksisviden om mange af målgrupperne for kommunens socialpolitik, og foreningerne kan derfor på positiv vis være med til at kvalificere kommunens indsats. Dette kan særligt ses på det forebyggende område, hvor foreningerne kan være med til hurtigt at opfange nye problemstillinger. Det er samtidig vigtigt, at kontaktholderne er gennemskuelige, så også nye foreninger kan bidrage. Frivilligråd er her et godt forum, der kan sikre en tæt dialog. Frivilligrådene kan samtidig være med til at udvikle kommunens frivilligpolitik - og her er det vigtigt at formulere en politik, der går fra fine hensigtserklæringer til at være et forpligtende dokument, med mål for arbejdet.

Rådet har gennem flere år anbefalet, at der skal oprettes frivilligråd i alle kommuner. Det er ikke afgørende, at det bliver lovpligtigt, men det er afgørende, at der opstilles mål for, hvornår kommunerne skal have frivilligråd. Samtidig finder Rådet det afgørende, at kommunerne forpligtes til i samarbejde med den frivillige verden at udvikle forpligtende frivilligpolitikker version 2.0. Rådet vil dog anbefale, at ikke blot KL men også Rådet inddrages i dette arbejde.

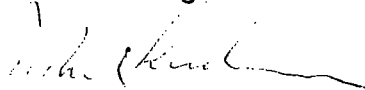
Udbud og annoncering

Reglerne for udbud og annoncering i henhold til EU's udbudsregler og den følgende nationale lovgivning skaber store udfordringer for frivillige sociale foreninger. Rådet har henvendt sig til velfærdsministeren herom i brev d. 26. februar 2008. Problemerne opstår bl.a. ved driftsaftaler, partnerskabsprojekter og andre samarbejdsprojekter, der overstiger de fastsatte tærskelværdier. Det kan i yderste konsekvens medføre, at frivillige sociale foreninger fremover ikke i samme omfang vil være en del af opgavevaretagelsen på det sociale og sundhedsmæssige område. Rådet har på sin hjemmeside en redegørelse for regelsættet og en række konsekvenser for frivillige sociale organisationer.

Rådet anbefaler, at der iværksættes et konkret udredningsarbejde, der Rådet bliver inddraget i drøftelserne, således at der kan tages højde for de problemer, der samlede frivillige sociale verden står med.

Rådet vil afslutningsvis anbefale, at man fastholder traditionen med, at der afholdes årlige temamøder mellem Rådet og Socialudvalget. På disse temamøder bliver det muligt at gå mere i dybden med konkrete erfaringer og eksempler, end det er muligt ved et foretræde.

Med venlig hilsen

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde
v. formand Terkel Andersen

Undersøgelse af kommunernes støtte til frivilligt socialt arbejde i 2007 (jf. Servicelovens § 18)

KL og Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde

Vinteren 2007/08

Indholdsfortegnelse

1. Forord	2
2. Overordnede konklusioner	3
2.1 Kommunerne budgetterer og udbetaler samlet set mindre end § 18 bloktilskuddet	3
2.2 Nogle kommuner er mere orienterede mod nogle bestemte målgrupper, end andre	3
2.3 Begrænset fokus på – og støtte til tværkommunale projekter	4
2.4 Er der behov for samarbejde mellem de nye storkommuner?	5
3. Undersøgelsens resultater	6
3.1 Kommunernes budgetterede beløb til støtte for frivilligt socialt arbejde i 2007	6
3.2 Hvilke målgrupper retter § 18-støtten sig imod, og hvor meget udbetales der til hver målgruppe?	7
3.3 Politik eller retningslinjer for § 18-støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænser	10
3.4 Støtte til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner / har adresse udenfor kommunen ...	11
3.5 Samarbejde med andre kommuner om aktiviteter, der kan støttes med § 18 midler	12
Bilag	13
Undersøgelsesmetode	14
Deltagende kommuner	15

1. Forord

I efteråret 2007 igangsatte KL og Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde en undersøgelse af kommunernes støtte til frivilligt socialt arbejde (jf. Servicelovens § 18). KL og Rådet har gennem længere tid beskæftiget sig med det konkrete samarbejde mellem landets kommuner og frivillige sociale foreninger, og ønskede derfor at få sat fokus på, hvordan de økonomiske midler til støtte for frivilligt socialt arbejde bliver anvendt i de nye kommuner. Formålet med undersøgelsen er derfor at få et indtryk af, hvordan den økonomiske støtte til frivilligt socialt arbejde bliver anvendt, og hvordan den bliver fordelt mellem forskellige målgrupper indenfor det frivillige sociale arbejde. Da amternes andel af de tidligere § 115-midler blev overført til kommunerne i forbindelse med kommunalreformen, er det desuden interessant, hvordan kommunerne forholder sig til ansøgninger om støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænserne. Formålet med undersøgelsen er derfor også at få indtryk af, hvilken støtte kommunerne giver til tværkommunale projekter.

Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse, der blev sendt til 21 udvalgte kommuner i oktober 2007. Samtlige kommuner besvarede spørgeskemaet, hvilket bringer undersøgelsens svarprocent op på 100. Der er derfor et validt grundlag for undersøgelsens konklusioner. De 21 kommuner blev udvalgt på baggrund af, at de alle tidligere lå inden for amtsgrænserne Roskilde-, Fyns- og Ribe Amt. Udvalget skulle, udover at sikre repræsentativitet, åbne mulighed for, at undersøgelsen kunne belyse, hvilken støtte kommunerne giver til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænserne. Selvom de 21 kommuner er udvalgt på baggrund af, at de tidligere hørte under ét af de ovennævnte amter, kan de adspurgte kommuner antages at være et repræsentativt udsnit af landets kommuner. I analysen inddrages Velfærdsministeriets tal for, hvor meget de enkelte kommuner modtog i § 18 bloktilskud i 2007¹.

De 21 udvalgte kommuner er meget forskellige. Der er både tale om store kommuner som Odense og Roskilde Kommuner med hhv. 185.871 og 79.441 indbyggere, som i 2007 modtog § 18 bloktilskud på hhv. 5.340.000 kr. og 1.632.000 kr., og små kommuner som Fanø og Ærø Kommune med hhv. 3.151 og 6.939 indbyggere, som i 2007 modtog § 18-bloktilskud på hhv. 72.000 kr. og 204.000 kr. Det er således svært at sammenligne kommunerne indbyrdes, men det har heller ikke været formålet. Til gengæld kan besvarelsene fra de 21 kommuner bidrage til at tegne et billede af kommunernes støtte til det frivillige sociale arbejde.

¹ www.social.dk/frivilligt-socialt-arbejde/§-18-samarbejdet

2. Overordnede konklusioner

I det følgende afsnit præsenteres undersøgelsens vigtigste konklusioner. En nærmere redegørelse for undersøgelsens resultater følger i kapitel 2, hvor der redegøres for samtlige af undersøgelsens resultater.

2.1 Kommunerne budgetterer og udbetaler samlet set mindre end § 18 bloktilskuddet

Som en del af undersøgelsen er der blevet spurgt ind til, hvor meget den enkelte kommune havde budgetteret til støtte for frivilligt socialt arbejde i 2007. Undersøgelsen har vist, at de 21 kommuner sammenlagt budgetterede med at udbetale 21.427.554 kr. til frivilligt socialt arbejde i 2007, hvilket svarer til 85,4 procent af det § 18-bloktilskud, som de 21 kommuner samlet modtog i 2007. Flertallet af de 21 kommuner budgetterede med at udbetale mindre i støtte til frivilligt socialt arbejde, end de modtog i § 18 bloktilskud i 2007, og seks af de adspurgte kommuner budgetterede med at udbetale mere i støtte, end de modtog i bloktilskud.

Selvom kommunerne budgetterede med at udbetale 85,4 procent af bloktilskuddet, vides det endnu ikke, hvor mange procentdele af bloktilskuddet, der reelt blev udbetalt i 2007. Ved undersøgelsens gennemførelse i de sidste måneder af 2007, havde kommunerne sammenlagt udbetalt 69 procent. Kun få af kommunerne angav, at de efterfølgende ville have yderligere ansøgningsrunder eller udbetaling af støtte i 2007.

Undersøgelsen viser tydeligt, at der er behov for at sætte fokus på kommunernes budgettering og udbetaling af støtte til frivilligt socialt arbejde. En budgetteret udbetalingsprocent på 85,4 af § 18 bloktilskuddet, og en måske endnu lavere udbetalingsprocent, antyder, at der på landsplan er sket en reduktion i kommunernes samlede støtte til frivilligt socialt arbejde jf. § 18.

2.2 Nogle kommuner er mere orienterede mod nogle bestemte målgrupper, end andre

En del af undersøgelsen har været fokuseret imod, hvordan de udbetalte § 18-midler fordeler sig imellem forskellige målgrupper. Ser man samlet på udbetalingerne i de 21 kommuner, fordeler den udbetalte støtte sig rimelig jævnt mellem de forskellige målgrupper. Dog vægter målgrupperne 'Ældre', 'Frivilligformidling'² og 'Andre' tungt. Under 'Andre' anfører kommunerne en lang række aktiviteter, som f.eks. genbrugsforretninger, aflastnings- og vågetjenester, julehjælp, rådgivning

² Kategorien 'frivilligformidling' er ikke defineret yderligere i spørgeskemaet til kommunerne. Kategorien refererer først og fremmest til frivilligcentre, man kan i nogle tilfælde også omfatte andre aktiviteter som f.eks. Sund By butikker.

m.m. En stor del af disse aktiviteter kunne være anført under de eksisterende kategorier, hvilket skævvrider billedet en smule, og dette betyder, at der må tages forbehold for omfanget af kategorien 'andre' samt nogle af de øvrige kategorier.

Lokalt er der derimod stor variation i fordelingen af støtte til forskellige målgrupper i de enkelte kommuner, og støtten er langt fra jævnt fordelt. På baggrund af datamaterialet kan det fremdrages en række forskellige typer af fordelingsmønstre, der er karakteriseret af forskellige træk i forhold til fordelingen mellem målgrupper. De '**Ældreorienterede**' kommuner er karakteriseret ved, at mere end 20 procent af § 18-støtten går til 'Ældre'. I kommuner med '**Frivilligformidling i højsædet**' går mere end 20 procent af § 18-støtten til 'Frivilligformidling', og i kommuner, der er karakteriseret af '**Børn, unge og familie i fokus**', går 10-20 procent af § 18-støtten eller mere til børn, unge og familier'. Endelig er kommuner med '**Få målgrupper**' karakteriseret af, at 60-70 procent af § 18-støtten fordeles mellem tre eller færre målgrupper. Disse målgrupper er først og fremmest 'Ældre', 'Andet' og 'Frivilligformidling'.

Da en varieret fordeling mellem målgrupper, der modtager § 18-støtte, kan bidrage til at styrke indsatsen overfor forskellige grupper og skabe potentiale for udvikling af nye indsatsområder, er det vigtigt, at man både lokalt, og på et mere overordnet plan, er opmærksom på dette. Undersøgelsen viser, at fordelingen af § 18-støtte i de 21 kommuner sammenlagt fordeler sig jævnt mellem de forskellige målgrupper, men at der lokalt er meget store forskelle. Det tyder på, at man i nogle kommuner primært støtter den mest synlige del af den frivillige sociale verden. Selvom det kan være positivt, at nogle kommuner vælger at udpege konkrete indsatsområder for det frivillige sociale arbejde, skal man således være opmærksom på, at det omvendt kan bremse udviklingen eller opkomsten af nye initiativer blandt andre målgrupper.

2.3 Begrænset fokus på – og støtte til tværkommunale projekter

Som nævnt har en væsentlig del af undersøgelsen været fokuseret imod kommunernes støtte til tværkommunale projekter. Undersøgelsen har vist, at flertallet af de adspurgte kommuner har formuleret en politik eller retningslinjer for § 18-støtte til aktiviteter, der går på tværs af flere kommuner. Politikken eller retningslinjerne foreskriver først og fremmest, at aktiviteten skal være til gavn for borgerne i hjemkommunen, men at aktiviteten gerne må være til gavn for borgere i andre kommuner. To af kommunerne gør i denne forbindelse opmærksom på, at kommunen har en udvidet forpligtelse til at støtte tværkommunale aktiviteter, da den amtslige pulje ikke længere eksisterer.

I forsøget på at belyse, hvordan kommunerne forholder sig til at støtte aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænserne, er der i spørgeskemaet blevet spurgt ind til, om kommunen har udbetalt støtte til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, eller som har adresse uden for kommunen. Analysen af kommunernes besvarelser har vist, at flertallet af kommunerne har udbetalt støtte til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, eller som har adresse uden for kommunen, og at der sammenlagt mindst er blevet udbetalt 970.869 kr. til tværkommunale projekter. Som det fremgår af redegørelsen for undersøgelsens resultater (kapitel 2), kan kommunernes støtte til tværkommunale projekter ikke umiddelbart sammenlignes med § 115 bloktilskuddene, som de tidligere amter modtog, men de to tal kan give et fingerpeg om, i hvilken udstrækning kommunerne støtter tværkommunale aktiviteter. Undersøgelsens resultater antyder, at kommunerne udbetaler mindre i støtte til tværkommunale aktiviteter, end det tidligere var tilfældet, hvilket rejser spørgsmålet om, hvorvidt der er behov for tværkommunale puljer til støtte for tværkommunale aktiviteter.

2.4 Er der behov for samarbejde mellem de nye storkommuner?

I undersøgelsen er der også blevet spurgt ind til, om kommunen samarbejder med andre kommuner om støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommuner. Undersøgelsen har vist, at kun to af de 21 kommuner samarbejder med andre kommuner om frivilligt socialt arbejde, der kan støttes af § 18-midler. Det sker gennem netværk mellem kommunernes kontaktpersoner til det frivillige sociale arbejde. Det begrænsede samarbejde kan ses som en konsekvens af kommunalreformen, hvor mange samarbejdende kommuner blev sammenlagt. Der kan dog stille spørgsmålstejn ved, om sammenlægningen af kommunerne har gjort kommunalt samarbejde omkring støtte til frivilligt socialt arbejde, der kan støttes med § 18 midler, unødvendigt, eller om der til stadighed er behov for tværkommunale samarbejder om støtte til frivilligt socialt arbejde. Undersøgelsen rejser således spørgsmålet om, hvorvidt der, ligesom tværkommunale puljer, er behov for tværkommunale samarbejder mellem kommunerne.

3. Undersøgelsens resultater

I det følgende redegøres nærmere for undersøgelsens resultater. Som nævnt er det både kommunernes egne tal for, hvor meget de har budgetteret og udbetalt til frivilligt sociale arbejde i 2007, og Velfærdsministeriets tal for, hvor meget de enkelte kommunerne modtog i § 18 bloktilskud i 2007, der ligger til grund for analysen. Undersøgelsesmetoden er beskrevet i bilag 1.

3.1 Kommunernes budgetterede beløb til støtte for frivilligt socialt arbejde i 2007

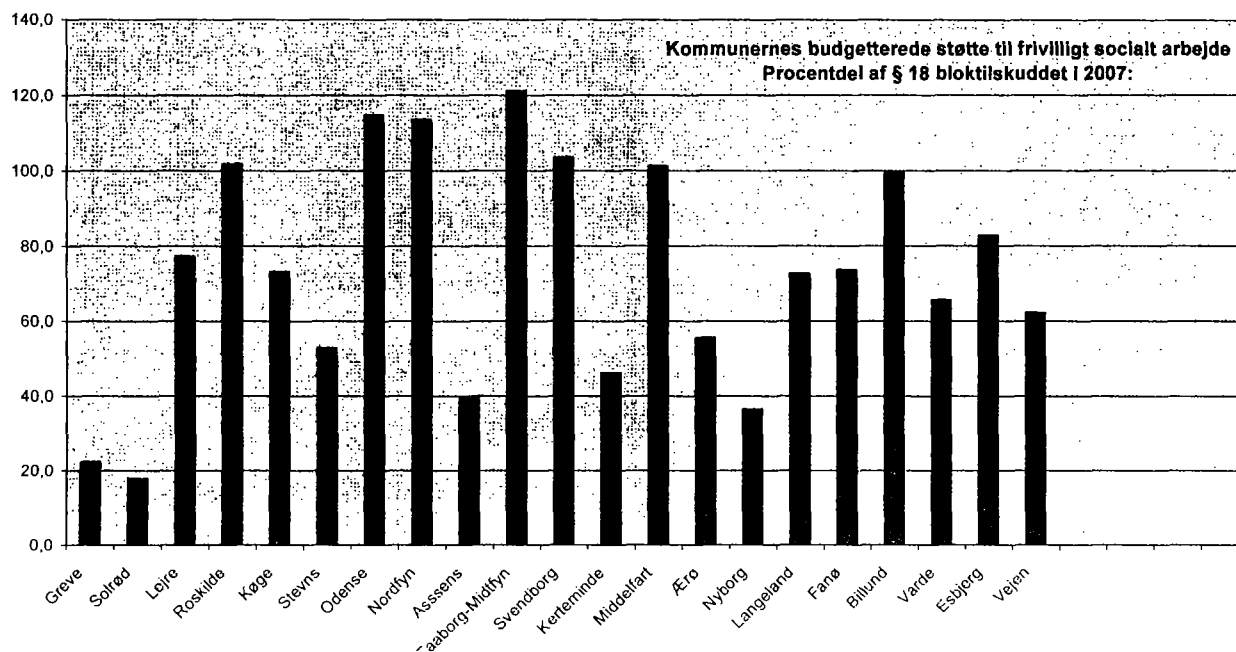
Som en del af undersøgelsen er der blevet spurgt ind til, hvor meget den enkelte kommune havde budgetteret til støtte for frivilligt socialt arbejde i 2007. I 2007 budgetterede de 21 kommuner sammenlagt med at udbetale

21.427.554

85,4 procent af § 18 bloktilskuddet på 25.069.352 kr., som de 21 kommuner samlet modtog i 2007.

15 af de 21 kommuner budgetterede med at udbetale mindre i støtte til frivilligt socialt arbejde, end de modtog i § 18 bloktilskud. De 15 kommuner budgetterede med at udbetale mellem 17,8 og 99,7 procent af § 18-bloktilskuddet til frivilligt socialt arbejde i 2007. I gennemsnit svarede det til, at de 15 kommuner samlet set budgetterede med at udbetale 58,5 procent af § 18-bloktilskuddet i 2007.

Seks af de 21 kommuner budgetterede derimod med at udbetale mere i § 18-støtte, end de modtog i bloktilskud. Beløbene svarer til mellem én og 21 procent mere end bloktilskuddet. De 6 kommuner er alle store kommuner, der i 2007 modtog et § 18 bloktilskud på omkring 800.000 – 1.600.000. Dog modtog Odense Kommune, der er den største af de seks kommuner, 5.340.000 kr.

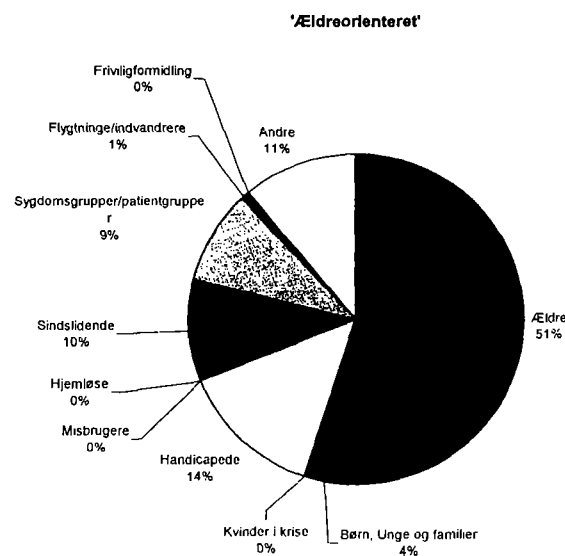
3.2 Hvilke målgrupper retter § 18-støtten sig imod, og hvor meget udbetales der til hver målgruppe?

Da § 18-støtten har betydning for udviklingen og opkomsten af nye initiativer blandt forskellige målgrupper, er en varieret fordeling af støtte mellem forskellige målgrupper af stor betydning. Selvom der kan være fordele forbundet med at udpege konkrete indsatsområder for det frivillige sociale arbejde, skal man således være opmærksom på risikoen for, at det kan bremse udviklingen blandt andre målgrupper.

Undersøgelsen viser tydeligt, at der er stor forskel på, hvilke målgrupper kommunernes støttebeløb retter sig imod, og hvor mange penge der er udbetalt til hver målgruppe. På grund af kommunernes store forskellighed i forhold til f.eks. størrelse, indbyggertal, og forekomst eller omfang af sociale problemer, er det vanskeligt at sammenligne kommunerne indbyrdes. Det har derimod været muligt at fremdrage nogle typer af fordelingsmønstre, som har været tydelige, i forhold til fordelingen af den udbetalte støtte,

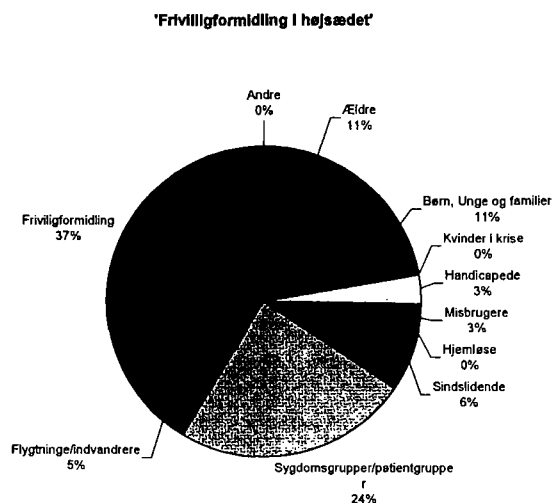
'Ældreorienterede'

I de ældreorienterede kommuner er udbetalingen af § 18-støtte karakteriseret ved, at mere end 20 procent af § 18-støtten går til 'Ældre'. I 12 af de 21 adspurgte kommuner er mere end 20 procent af støtten blevet udbetalt til målgruppen 'Ældre', og i yderligere fire af de adspurgte kommuner er mere end 10 procent af § 18-støtten ligeledes blevet udbetalt til målgruppen 'Ældre'. Herunder ses et eksempel fordelingen af § 18-støtte i en ældreorienteret kommune.

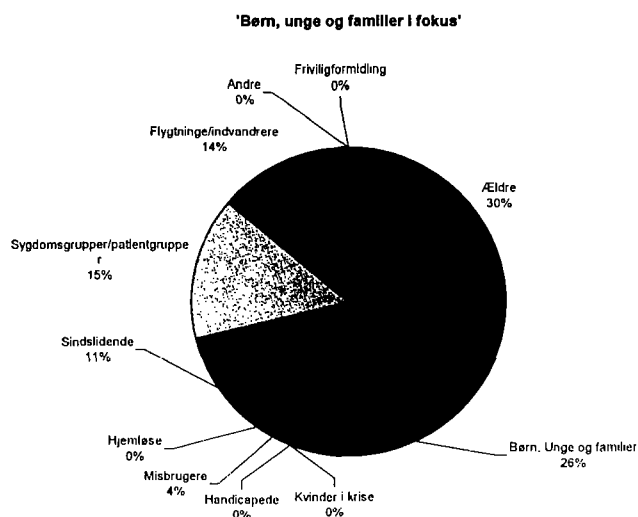
'Frivilligformidling i højsædet'

I kommuner, hvor mere end 20 procent af § 18-støtten udbetales til 'Frivilligformidling', kan man sige, at frivilligformidling er i højsædet. I 5 af de 21 adspurgte kommuner udbetales mere end 20 procent af § 18-støtten til 'Frivilligformidling', og i yderligere 3 af de adspurgte kommuner udbetales mere end 10 procent af § 18-støtten til denne målgruppe. Herunder ses et eksempel på fordelingen af § 18-støtte i en kommune, hvor frivilligformidling er i højsædet:

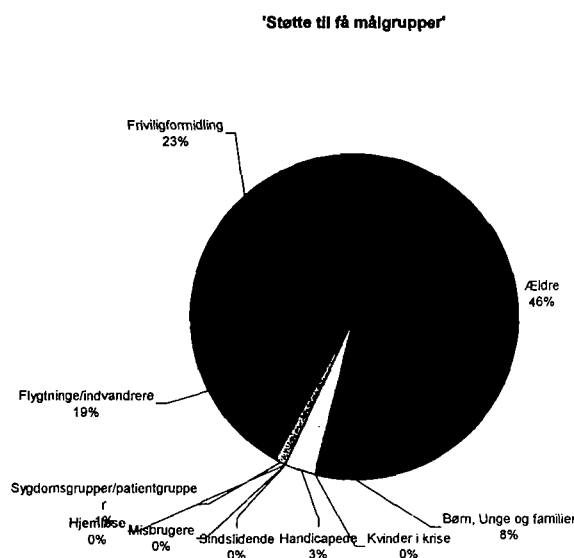
'Børn, unge og familie i fokus'

De kommuner, der udbetaler 10-20 procent af § 18-støtten eller mere til 'Børn, unge og familier', kan karakteriseres som kommuner, hvor børn, unge og familier er i fokus. I 3 af de 21 adspurgte kommuner udbetales mere end 20 procent af § 18-støtten til børn, unge og familier, og i yderligere 7 af de 21 kommuner udbetales mere end 10 procent af § 18-støtten til denne målgruppe. Herunder ses et eksempel på fordelingen af § 18-støtte i en kommune, hvor børn, unge og familier er i fokus:

'Støtte til få målgrupper'

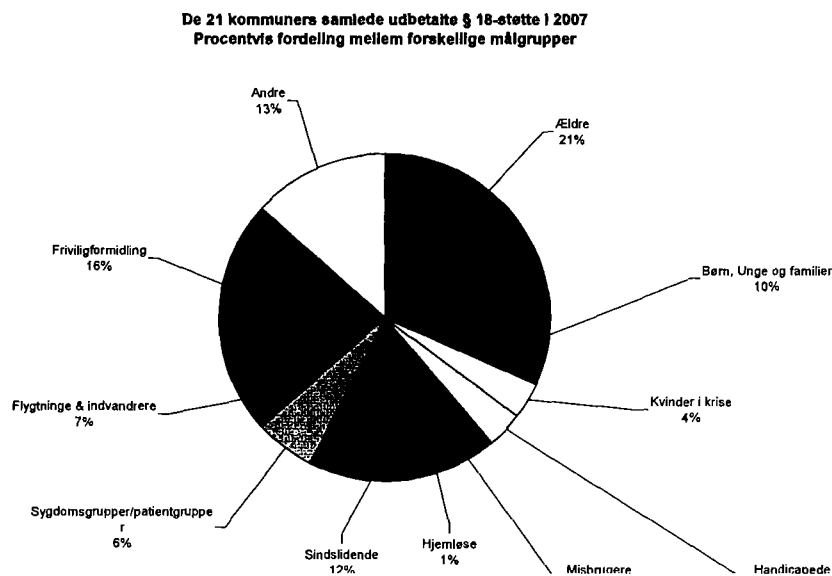
I kommuner, hvor mere end 60-70 procent af § 18-støtten fordeles mellem tre eller færre målgrupper, er fordelingen karakteriseret af støtte til få målgrupper. I 10 af de adspurgte kommuner er 60-70 procent § 18-støtten blevet fordelt mellem tre eller færre målgrupper. Disse målgrupper er først og fremmest 'Ældre' (7 kommuner), 'Andet' (6 kommuner) og 'Frivilligformidling' (4 kommuner), samt 'Sindslidende', 'Børn, Unge og familier', og 'Sygdoms og patientgrupper' (alle i 2 kommuner). Herunder ses et eksempel på fordelingen af § 18-støtte i en kommune, hvor støtten gives til få målgrupper:

I 10 af de adspurgte kommuner går mere end 10 procent af § 18-støtten til 'Andre'. Kommunerne anfører en lang række aktiviteter under 'andre', f.eks. Røde Kors, Genbrugsforretning, Somaliland-komiteen, aflastnings- og vågetjenester, julehjælp, rådgivning, projekt for udviklingshæmmede, grønlanderhus, ensomme, ansatte i genbrugsbutikker, frivilligråd, marginaliserede, arbejdsløse, landsforeninger, frivilligcenter, førtidspensionister m.m., foreninger m.v. Som tidligere nævnt kan en del af disse aktiviteter anføres under de eksisterende kategorier, hvilket kan være med til at skævvride billedet af fordelingen mellem målgrupperne og de præsenterede typer af fordelingsmønstre.

Som nævnt kan en variation i fordelingen af § 18-støtte bidrage til udvikling og opkomst af nye initiativer blandt forskellige målgrupper. Som præsenteret ovenfor er fordelingen mellem forskellige målgrupper ikke så udbredt i de enkelte kommuner. Til gengæld har undersøgelsen vist,

at der tegner sig et mere nuanceret billede, hvis man lægger udbetalingerne til forskellige målgrupper i de enkelte kommuner sammen. Selvom målgrupperne 'Ældre', 'Frivilligformidling' og 'Andre' vægter tungt, som det fremgår af den nedenstående figur, er der overordnet set en jævn fordeling mellem de forskellige målgrupper:

3.3 Politik eller retningslinjer for § 18-støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænser

Som nævnt har en væsentlig del af undersøgelsen været fokuseret imod kommunernes støtte til tværkommunale projekter. Undersøgelsen har vist, at 13 af de 21 adspurgte kommuner har en politik eller retningslinjer for § 18-støtte til aktiviteter, der går på tværs af flere kommuner. Politikken eller retningslinjerne foreskriver først og fremmest, at kommunen kan støtte aktiviteter, der går på tværs af kommuner, men at aktiviteten skal være til gavn for borgerne i den kommune, der udbetaler støtten. Aktiviteten må dog også gerne være til gavn for borgere i andre kommuner.

"Der må kun ydes støtte til aktiviteter der er forankret i [...] Kommune, og primært inddrager eller henvender sig til borgere, der bor i kommunen. Kommunen støtter dog foreninger der ikke er placeret i kommunen, hvis deres aktiviteter er rettet mod borgere i kommunen, eller hvis der ønskes støtte til etablering af en lokal forening".

"Det primære i denne politik er, at støtte lokale foreninger, eller landsorganisationer som har en lokal afdeling (i kommunen), så man sikrer, at pengene primært går til borgere i kommunen. Sundhedsudvalget er dog klar over, at der nu ligger en udvidet forpligtelse, efter at amtspuljen ikke eksisterer mere".

(Uddrag fra to af kommunernes besvarelser)

Af to besvarelser fremgår det, at kommunen er opmærksom på, at den har en udvidet forpligtelse til at støtte tværkommunale aktiviteter, da den amtslige pulje ikke længere eksisterer.

3.4 Støtte til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner / har adresse udenfor kommunen

I forsøget på at belyse, hvordan kommunerne forholder sig til ansøgninger om støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænserne, er der i spørgeskemaet blevet spurgt ind til, om kommunen har udbetalt støtte til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, og om de har udbetalt støtte til aktiviteter, der har adresse uden for kommunen. Undersøgelsen har vist, at 16 af de 21 kommuner har udbetalt § 18-midler til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, og at 12 af de 16 kommuner tillige har udbetalt midler til aktiviteter, der har adresse uden for kommunen. I 4 kommuner var der kun blevet udbetalt støtte til aktiviteter med adresse udenfor kommunen, og ikke til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner.

Besvarelserne har vist, at de beløb, der var blevet udbetalt til aktiviteter, der havde adresse uden for kommunen, var lig med eller blot en smule mindre³ end de beløb, der var blevet udbetalt til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner. Dette har vi valgt at tolke som, at de beløb, der er givet til aktiviteter, der har adresse uden for kommunen, svarer til de beløb, der er givet til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner. Forskellen kan bestå i, at kun nogle af de aktiviteter, som er til gavn for borgere i flere kommuner, har adresse uden for kommunen.

I 2007 udbetalte de kommuner, som tidligere lå inden for Roskilde Amt⁴, omkring 95.000 kr. til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner (Stevns Kommune har ikke angivet beløb), og 191.400 kr. til aktiviteter med adresse uden for kommunen (Stevns Kommune har ikke angivet beløb). Da disse beløb enten er givet til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, eller til aktiviteter, der har adresse uden for kommunen, er ingen af disse overlappende. Der er således blevet udbetalt mindst 286.400 kr. til tværkommunale aktiviteter i disse kommuner i 2007. I 2006 modtog Roskilde Amt 432.000 kr. i § 115 bloktilskud. Selvom de to tal ikke umiddelbart kan sammenlignes, kan de bidrage til at give et fingerpeg om, hvordan kommunerne forholder sig til at

³ Flertallet af de opgivne beløb har som nævnt være sammenfaldende, mens enkelte har afvejet med et par tusinde kroner. F.eks. har en kommune opgivet, at der er blevet udbetalt 29.000 kr. til aktiviteter, der er til gavn for borgere i flere kommuner, og 27.000 kr. til aktiviteter, der har adresse uden for kommunen. I ét tilfælde adskiller beløbene sig dog væsentligt med 25.000 kr. i difference, men dette kan forklares med, at halvdelen af de aktiviteter, der har været til gavn for borgere i flere kommuner, har haft adresse uden for kommunen.

⁴ Der tages højde for, at Stevns Kommune, der nu er sammenlagt med Vallø Kommune, tidligere hørte under Storstrøms Amt, der ikke indgår i undersøgelsen.

støtte aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænser. Det samme gælder for de øvrige kommuner, som tidligere hørte ind under hhv. Fyns- og Ribe Amt.

De kommuner, der tidligere lå inden for Fyns Amt, udbetalte i 2007 mindst 534.469 kr. til tværkommunale projekter. (Svendborg og Langeland Kommuner har ikke angivet beløb). I 2006 modtog Fyns Amt 852.000 kr. i § 115 bloktilskud.

I de kommuner, der tidligere hørte under Ribe Amt⁵, blev der sammenlagt mindst udbetalt 150.000 kr. til tværkommunale projekter i 2007 (Esbjerg Kommune har ikke angivet beløb). I 2006 modtog Ribe Amt 396.000 kr. i § 115 bloktilskud.

Som nævnt kan beløbene for, hvad de 21 kommuner har udbetalt i støtte til tværkommunale aktiviteter, og beløbene for, hvad de tidligere amter modtog i § 115 bloktilskud, ikke sammenlignes direkte. Dette skyldes først og fremmest, at der med et tildelt bloktilskud og et udbetalt beløb er tale om vidt forskellige tal, og at vi f.eks. ikke ved, hvor meget de tidligere amter udbetalte i § 115-støtte i 2006. Tallene i undersøgelsen antyder dog, at kommunerne udbetaler mindre i § 18-støtte til tværkommunale aktiviteter, end de tidligere amter⁶.

3.5 Samarbejde med andre kommuner om aktiviteter, der kan støttes med § 18 midler

Af undersøgelsen fremgår det, at kun 2 af de 21 adspurgte kommuner, samarbejder med andre kommuner om frivilligt socialt arbejde, der kan støttes af § 18-midler. I de to kommuner sker samarbejdet med andre kommuner gennem netværk mellem kommunernes kontaktpersoner til det frivillige sociale arbejde.

⁵ Der tages højde for, at Rødding Kommune, der nu er sammenlagt med en række kommuner i Vejen Kommune, tidligere hørte under Sønderjyllands Amt, der ikke indgår i undersøgelsen.

⁶ Af tidligere § 115-redegørelser fremgår det, at amterne tidligere udbetalte samtlige amtslige § 115 midler. At tallene i nærværende undersøgelse tyder på, at kommunerne i dag udbetaler mindre i § 18-støtte til tværkommunale aktiviteter underbygges af henvendelser fra foreninger til Rådet.

4. anbefalinger

Undersøgelsen rejser en række problemstillinger omkring kommunernes støtte til frivilligt socialt arbejde, som det kan være relevant at belyse nærmere. Problematikkerne bør rejses over for både kommuner, foreninger og organisationer, der alle har indflydelse på samspillet mellem kommunerne og den frivillige verden.

Undersøgelsen rejser først og fremmest spørgsmålet om, hvorvidt der er behov for øget viden i kommunerne om mulighederne for støtte til såvel lokalt frivilligt socialt arbejde som tværkommunalt frivilligt socialt arbejde. Der bør sættes fokus på, hvordan der kan skabes øget synlighed omkring støtte til frivilligt socialt arbejde, og hvordan der i de enkelte kommuner kan udarbejdes retningslinjer for, hvordan ubrugte § 18-midler kan overføres til senere ansøgningsrunder inden for samme bevillingsår. I forbindelse hermed synes det især vigtigt, at der rettes et særligt fokus på kommunernes støtte til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænser, herunder hvordan kommunerne kan støttes i at udarbejde fælles procedurer for denne tværkommunale støtte.

Da undersøgelsen ligeledes har vist, at § 18-støtten for det første ofte fordeles mellem de mest synlige målgrupper i det frivillige sociale arbejde, og for det andet ofte mellem få målgrupper, synes der også at være behov for at sætte fokus herpå. Kommunerne kan med fordel informeres om vigtigheden af, at indsatsen over for mindre synlige grupper styrkes, og at der skabes potentiale for udvikling af nye indsatsområder gennem en varieret fordeling. Det synes således også relevant at sætte fokus på, hvordan § 18-støtten fordeler sig mellem forskellige målgrupper, herunder hvilken variation, der har været imellem de foreninger, som har søgt om støtte, og de, der har fået tildelt midler. Desuden synes det relevant at se på, hvilken forskel der er på de aktiviteter, der er rettet mod ældre, som hhv. modtager § 18 og § 79-midler.

Da det kun er et fåtal af kommunerne, der samarbejder om støtte til frivilligt socialt arbejde, er det sidst, men ikke mindst oplagt at få afdækket behovet for øget tværkommunalt samarbejde, herunder behovet for tværkommunale puljer, der kan støtte aktiviteter som går på tværs af kommunegrænser.

Undersøgelsesmetode

Undersøgelsens datamateriale er blevet indsamlet ved hjælp af spørgeskemaer, som blev sendt ud til 21 udvalgte kommuner. Svarfristen var d. 22. oktober 2007, men helt frem til begyndelsen af januar, modtog Rådet de sidste svar. De 21 kommuner blev udvalgt på baggrund af, at de alle tidligere hørte under Roskilde-, Fyns- eller Ribe Amt. Samtlige adspurgte kommuner har besvaret spørgeskemaet, hvilket har ført til en svarprocent på 100. Efterfølgende er datamaterialet blevet analyseret, hvortil bl.a. Velfærdsministeriets tal for, hvor meget de enkelte kommuner modtog i § 18 bloktilskud i 2007, er blevet inddraget.

I spørgeskemaet er der blevet spurgt til følgende:

1. *Angiv det udbetalte og budgetterede § 18-støttebeløb til frivillige socialt arbejde i 2007:*
2. *Hvilken målgrupper retter det udbetalte/budgetterede støttebeløb sig imod - og hvor mange penge er der udbetalt/budgetteret til hver målgruppe?*
 - *Ældre – Kr.*
 - *Børn, unge og familier – Kr.*
 - *Kvinder i krise Kr., Handicappede – Kr.*
 - *Misbrugere – Kr.*
 - *Hjemløse – Kr.*
 - *Sindslidende – Kr.*
 - *Sygdomsgrupper/patientgrupper –*
 - *Kr., Flygtninge/Indvandrere – Kr.*
 - *Frivilligformidling - Kr.*
 - *Andre – Kr. - og hvilke målgrupper*
3. *Har kommunen en politik eller retningslinjer for § 18-støtten til aktiviteter, der går på tværs af kommunegrænser? Ja/Nej - Hvis 'Ja' i spørgsmål 3, beskriv politikken eller retningslinjerne.*
4. *Har kommunen udbetalt eller budgetteret § 18-midler til projekter/aktiviteter, som er til gavn for borgere i flere kommuner? Ja/Nej - Hvis 'Ja' i spørgsmål 3, angiv beløbet.*

5. Har kommunen udbetalt eller budgetteret § 18-midler til projekter/aktiviteter, der har adresse uden for kommunen? Ja/Nej - Hvis 'Ja' i spørgsmål 3, angiv beløbet.
6. Samarbejder kommunen med andre kommuner om det frivillige sociale arbejde, der kan støttes af § 18-midler? Hvis 'Ja' i spørgsmål 6, hvad drejer samarbejdet sig om?
- Fælles pulje til projekter, der går på tværs af kommunegrænser
 - Fælles mødeaktiviteter mellem frivillige
 - Netværk mellem kontaktpersoner til det frivillige sociale arbejde i kommunerne
 - Andet

Deltagende kommuner

*Greve kommune
Solrød Kommune
Lejre Kommune
Roskilde Kommune
Køge Kommune
Stevns Kommune
Odense kommune
Assens Kommune
Nordfyns Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune
Svendborg Kommune
Kerteminde Kommune
Middelfart Kommune
Ærø Kommune
Nyborg Kommune
Langeland Kommune
Fanø Kommune
Billund Kommune
Varde Kommune
Esbjerg Kommune
Vejen Kommune*